

KORRALDUS

19.10.2026 nr DM-137824-8

Ettevõttele AS Utilitas Tallinna Soojus saasteainete heite piirväärtuste ajutise järgimata jätmise lubamine Mustamäe käitise gaasikatlamajas põlevkiviõli kasutamisel

1. OTSUS

Lähtudes AS-i Utilitas Tallinna Soojus 28.09. ja 19.10.2026 esitatud taotlustest, võttes aluseks tööstusheite seaduse (THS) § 27, § 78 lg 1 ja lg 2, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 1 ja lg 2 ning tuginedes Kliimaministeeriumi 14.10.2026 esitatud seisukohale, otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks on põhjendatud alternatiivkütuse ennetav kasutamine juhul, kui esinevad objektiivselt tõendatud asjaolud, mille põhjal võib maagaasi tarne lähiajal katkeda, olla piiratud või osutada vajaliku soojuskoormuse tagamiseks ebapiisavaks. Sellisel juhul loetakse Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse ja kättesaadavuse säilitamine THS § 78 lg 2 tähenduses hädavajalikuks ning erandit võib kasutada asjaolude püsimise ajal, kuid mitte kauem kui 30.04.2027.

1.2. Lubada AS-il Utilitas Tallinna Soojus ajavahemikul 01.11.2026–30.04.2027 Mustamäe käitise (keskkonnakompleksluba nr KKL-506902) gaasikatlamajas punktis 1.1. kirjeldatud asjaolude esinemisel kasutada Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamiseks maagaasi asemel põlevkiviõli ning jätta põlevkiviõli kasutamise ajal järgimata THS § 73 alusel kehtestatud vääveldioksiidi, lämmastikoksiidide ja tahkete osakeste heite piirväärtused.

1.3. Erandi kasutamisel peab AS Utilitas Tallinna Soojus täitma järgmiseid tingimusi:

1.3.1. kasutab põlevkiviõli üksnes ulatuses, mis on vajalik punktis 1.1. kirjeldatud gaasivarustuse katkemise või ebapiisavuse riski ennetamiseks ning Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamiseks. Põlevkiviõli kasutamise vajaduse ja mahu määramisel lähtub käitaja tegelikust gaasitarne olukorrast, tarneriski hinnangust ning Tallinna ja Maardu kaugkütte soojuskoormusest. Põlevkiviõli kogus ei või ajavahemikul 01.11.2026–30.04.2027 kokku ületada 20 000 tonni. Maksimaalne kogus ei anna õigust ületada keskkonnakompleksloa tabelis A4 sätestatud lubatud aastaseid heitkoguseid.

1.3.2. teavitab Keskkonnaametit iga erandi kasutamise juhtumi alustamisest esimesel võimalusel, märkides põlevkiviõli kasutamise alustamise aja, gaasivarustuse häire, tarnepiirangu või muu objektiivselt tõendatud gaasitarne ebapiisavuse asjaolud ning mõjutatud põletusseadmed. Kui käitaja viitab muu hulgas tarne majanduslikele tingimustele, selgitab ta, kuidas need mõjutasid vajaliku gaasikoguse tegelikku kättesaadavust või tarne tagamise võimalust;

1.3.3. teavitab Keskkonnaametit iga erandi kasutamise juhtumi lõpetamisest esimesel võimalusel, märkides põlevkiviõli kasutamise lõpetamise aja ja erandi kasutamise juhtumi kestuse;

1.3.4. peab arvestust iga põlevkiviõli kasutava katla (nr 4, 5, 6) töötundide ning kasutatud põlevkiviõli koguse kohta;

1.3.5. korraldab gaasikatlamaja ühisest suitsukäigust väljuva suitsugaasi pistelise heiteseire mõõtmised akrediteeritud labori poolt NO_x, CO, SO₂ ja tahkete osakeste sisalduse määramiseks põlevkiviõli kasutamise alustamisel esimesel stabiilsel ja tavapärast põlevkiviõli kasutamist iseloomustaval töörežiimil ning seejärel vähemalt üks kord kvartalis, mil vastavas katlas põlevkiviõli kasutatakse ja töörežiimi kestus võimaldab nõuetekohase mõõtmise tegemist. Mõõtmise ajal kasutatav kütus, põletusseadme koormus ja muud olulised tööparameetrid peavad iseloomustama tavapärast põlevkiviõli kasutamist. Mõõtmistulemused esitatakse vähemalt kontsentratsioonina mg/Nm³ kuivas gaasis normaaltingimustel ja 3% O₂ juures, hetkelise heitkogusena g/s ning eriheitena g/GJ;

1.3.6. kui põlevkiviõli kasutamise kestus ja põletusseadme töörežiim võimaldavad, korraldab põlevkiviõli põletamise ajal vähemalt ühe akrediteeritud pistelise raskmetallide (Pb, Cd, Hg, As, Cr, Cu, Ni, Se ja Zn) heite mõõtmise. Mõõtmistulemused esitatakse vähemalt kontsentratsioonina mg/Nm³, hetkelise heitkogusena g/s ja eriheiteks ümberarvutatuna mg/GJ. Nõuetekohase mõõtmise tulemusi kasutatakse põlevkiviõli põletamisel tekkivate raskmetallide heitkoguste edasisel arvutamisel ja saastetasude deklareerimisel;

1.3.7. esitab Keskkonnaametile punktides 1.3.5.–1.3.6. nimetatud mõõtmiste aruanded hiljemalt 10 tööpäeva jooksul pärast aruannete valmimist.

1.4. Jätta kehtima kõik ülejäänud keskkonnakompleksloa nr KKL-506902 nõuded ja tingimused.

1.5. Käitaja peab tagama, et keskkonnakompleksloa nr KKL-506902 tegevus ei põhjusta õhukvaliteedi piir- ega sihtväärtuste ületamist väljaspool käitise tootmisterritooriumi.

1.6. Korraldus jõustub teatavakstegemisel ettevõttele AS Utilitas Tallinna Soojus.

2. ASJAOLUD

AS Utilitas Tallinna Soojus (registrikood 16791481; aadress Maakri tn 19/1, Kesklinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond) esitas 28.09.2026 ja 19.10. 2026 erandi taotlused (registreeritud 29.09.2026 keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS menetluse nr M-137824 dokumentidena nr DM-137824-1 ja DM-137824-3 ning DM-137824-7) saasteainete heite piirväärtuste järgimata jätmiseks Mustamäe käitise gaasikatlamaja (aadress Vinkli tn 6, Mustamäe linnaosa, Tallinn, Harju maakond) põletusseadmetes nr 4 või 6 (kuna need ei tööta samaaegselt) ning nr 5 põlevkiviõli kasutamisel Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse ja energiavarustuse tagamiseks 2026/2027 kütteperioodil.

AS Utilitas Tallinna Soojus käitab Mustamäe tootmisüksust keskkonnakompleksloa (edaspidi luba) nr KKL-506902 alusel. Mustamäe käitis, summaarse nimisoojusvõimsusega 307,980 MWth, koosneb gaasikatlamajast (maksimaalne ülesseatud nimisoojusvõimsus 252,808 MWth)

ja koostootmisjaamast (maksimaalne ülesseatud nimisoojusvõimsus 45,2 MWth). Lisaks asuva kütises avariigeneraatorid ning kasutusel on kaks omatarbe aurukatelt.

Gaasikatlamaajas paikneb kolm põletusseadet, milles on lubatud kasutada põlevkiviõli: nr 4 (105,7 MWth), nr 5 (71,838 MWth) ja nr 6 (105,7 MWth). Vastavalt loale ei tööta seadmed nr 4 ja nr 6 samaaegselt. Seade nr 4 on olnud kasutusel reservkatlana.

Mustamäe kütise põhiprotsessideks on soojusenergia tootmine ja selle kaugküttevõrku jaotamine, elektrienergia tootmine ja selle edastamine elektrivõrku ning tehnoloogilise vee ettevalmistus (st puhastus).

Ettevõtte AS Utilitas Tallinna Soojus taotleb:

1. lubada Mustamäe kütise gaasikatlamaaja põletusseadmetes nr 4 (105,7 MWth), nr 5 (71,838 MWth) ja nr 6 (105,7 MWth) põlevkiviõli kasutamisel mitte järgida saasteainete piirväärtusi ajavahemikus 01.11.2026–30.04.2027. Sealjuures katlad nr 4 ja 6 ei tööta samaaegselt.
2. lubada Mustamäe kütise gaasikatlamaajas kasutada Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamiseks maagaasi asemel põlevkiviõli perioodil 01.11.2026–30.04.2027 koguses kuni 20 000 tonni, arvestades taotluse lisades esitatud heitkoguste arvutusi.

Keskkonnaamet kontrollis esitatud taotluse vastavust Keskkonnaameti koostatud juhendi „Põletusseadmete käitajate esitatud saasteainete heite piirväärtuste järgimata jätmise erandi taotluste menetlemise juhend“ punktis 2 toodud nõuetele. Juhend on avaldatud Keskkonnaameti välisõhu juhendite ja abimaterjalide lehel: keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-kiirus/ohk-ja-kliima/ohusaasteluba. Esitatud taotlus vastas juhendi punktis 2 toodud nõuetele ning Keskkonnaamet edastas 28.09.2026 taotluse Kliimaministeeriumile seisukoha saamiseks.

Kliimaministeerium toetas AS-ile Utilitas Tallinna Soojus erandi andmist Mustamäe koostootmisjaama gaasikatlamaajas põlevkiviõli kasutamiseks Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamisel (registreeritud KOTKAS nr DM-137824-5). Seega loeb Keskkonnaamet, et Kliimaministeeriumi hinnangul on erandi andmine asjakohane ja kooskõlas õigusruumiga.

Keskkonnaamet on samas kütises varem rakendanud ennetavat lähenemist, andes 2022/2023. aasta kütteperioodiks erandi reservkütuse kasutamiseks. Erandi andmisel arvestati vajadusega tagada kaugkütte toimepidevus olukorras, kus maagaasi kasutamise võimalus oli ebakindel.

3. KAALUTLUSED

AS-i Utilitas Tallinna Soojus põhitegevus on auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAKi kood 35301). Mustamäe kütis tegeleb soojus- ja elektrienergia tootmisega ning toodetud soojuse jaotamisega kaugküttevõrku ja toodetud elektri edastamisega elektrivõrku. Mustamäe kütis on Tallinna ja Maardu piirkonna jaoks elutähtsa teenuse osutaja.

Mustamäe tootmisüksuses olevad gaasikatlad täidavad Tallinna kaugküttesüsteemis olulist tipu- ja reservvõimsuse rolli. Kompleksloas on põlevkiviõli käsitletud reservkütusena ning märgitud,

et seda hoitakse varuna kaugkütteseadusest tuleneva kohustuse täitmiseks. Sellest tulenevalt on Mustamäe gaasikateldes nr 4, 5 ja 6 põhikütust maagaasi võimalik asendada põlevkiviõliga.

Keskkonnaamet on kompleksloa andja ja pädev otsustama THS § 78 alusel saasteainete heite piirväärtuste ajutise järgimata jätmise lubamise üle.

Käitaja põhjendab erandi vajadust Euroopa gaasituru jätkuva ebakindluse, sellega kaasneva maagaasi talvise tarneriski ning Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamise vajadusega. Keskkonnaamet lähtub Kliimaministeeriumi antud seisukohast ja eeldab, et Kliimaministeerium on hinnanud THS par 78 lg 1 kohalduvust ning täiendavalt seda ei analüüsi.

AS Utilitas Tallinna Soojus hinnangul on Tallinna ja Maardu kaugkütte varustuskindluse tagamine THS § 78 lg 2 tähenduses hädavajalik.

THS § 78 lg 1 kohaselt võib loa andja kirjalikult lubada, et tavaliselt ainult gaaskütust kasutav suur põletusseade ei pea gaasivarustuse äkilise katkemise tõttu muu kütuse erandkorras kasutamisel kümne päeva jooksul järgima saasteainete heite piirväärtusi, kui muu kütuse kasutamine eeldaks väljuvate gaaside püüdeseadmete paigaldamist. THS § 78 lg 2 kohaselt ei kohaldata kümnepäevast piirangut, kui energiavarustuse säilitamine on hädavajalik.

Kliimaministeeriumi seisukoha kohaselt peab kaugkütte toimepidevuse tagamiseks olema ettevõtjal võimalik valmistuda gaasivarustuse võimalikeks häireteks piisavalt varakult. Alternatiivkütusele üleminek eeldab kütuse hankimist ja varumist ning tehnilise valmisoleku tagamist. Kui nende tegevustega alustatakse alles pärast gaasivarustuse olulise häire realiseerumist, ei pruugi olla võimalik vajalikku soojusvarustust katkestusteta jätkata.

Eeltoodust tulenevalt ei ole Kliimaministeeriumi hinnangul välistatud, et eesootaval kütteperioodil tekib maagaasiga varustamisel tarnehäireid. **Seetõttu toetab Kliimaministeerium AS-ile Utilitas Tallinna Soojus erandi andmist põlevkiviõli kasutamiseks Mustamäe tootmiskompleksis Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamisel.**

Lähtudes Kliimaministeeriumi seisukohast ning Tallinna ja Maardu kaugkütte toimepidevuse tagamise vajadusest leiab Keskkonnaamet, et THS § 78 lg-s 1 sätestatud tingimuste täitumisel ning punktis 1.1. kirjeldatud gaasivarustuse ebapiisavuse püsimisel on energiavarustuse säilitamine THS § 78 lg 2 tähenduses hädavajalik. Seetõttu ei ole põhjendatud nõuda kümne päeva möödumisel sama hädavajalikkuse küsimuse uuesti otsustamist. Erandit võib nimetatud asjaolude püsimise ajal kasutada kauem kui kümme päeva, kuid mitte kauem kui 30.04.2027.

Keskkonnakompleksloa nr KKL-506902 kohaselt on Mustamäe tootmisüksuse põhikütusteks gaasikatlamajas maagaas ning reservkütustena on lubatud kasutada diislikütust ja põlevkiviõli. Viimatimainitud võib kasutada kateldes nr 4 (reservkatel) ning nr 5 ja 6. Koostootmisjaamas kasutatakse puiduhaket ja maagaasi.

Käesolevas menetluses taotletakse põlevkiviõli kasutamist kuni 20 000 tonni ajavahemikul 01.11.2026–30.04.2027.

AÕKS § 101 lg 1 p 1 kohaselt peab õhusaasteloa või keskkonnakompleksloa omaja tagama, et

tema käitamises olevast heiteallikast välisõhku väljutatava saasteaine heitkogus ei ületaks õhusaasteloas või keskkonnakompleksloas sätestatud ega põhjustaks saasteaine kohta kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist väljaspool käitise tootmisterritooriumi.

Erandi andmise otsusega ei muudeta luba, mistõttu jäävad kehtima välisõhku väljutatavate saasteainete lubatud aastased heitkogused. Põlevkiviõli kasutamisega võidakse ületada loaga lubatud aastaseid heitkoguseid ning käitaja peab arvestama, et ületatava heitkoguse eest rakendub tasu arvutamisel kõrgendatud tasumäär.

Keskkonnaameti poolt tingimustena kehtestatud teavitamis- ja arvestuskohustus on vajalik selleks, et Keskkonnaametil oleks võimalik kontrollida erandi kasutamise aluseks olevate asjaolude esinemist, erandi tegelikku kestust, mõjutatud põletusseadmeid, kasutatud põlevkiviõli kogust ning keskkonnakompleksloa aastaste heitkoguste järgimist. Käitaja teavitab seetõttu nii iga erandi kasutamise juhtumi algusest kui ka lõpetamisest ning peab arvestust iga reservkatlamaja katla töötundide ja kasutatud kütuse koguse üle.

THS § 81 järgi peab käitaja kütuseliigi või põletusseadme tööviisi olulisest muutmisest teavitama loa andjat, kes otsustab, kas loas sätestatud seirenõuded on piisavad või vajavad kohandamist. THS § 80 lg 1 kohaselt on vähemalt 100 MW summaarse nimisoojusvõimsusega suure põletusseadme puhul üldreeglina nõutud vääveldioksiidi, lämmastikoksiidide ja tahkete osakeste pidevseire. THS § 78 erand heite piirväärtuste järgimisest ei anna iseseisvat vabastust THS §-s 80 sätestatud seirenõuetest.

Olemasoleva gaasirežiimi puhul automatiseeritud mõõtesüsteemile (AMS) läbiviidud QAL2 (võrdluspõõtmiste ja kvaliteedi kindlustamise taseme kontrollmõõtmised) ei anna põlevkiviõli töörežiimi tegeliku heite määramiseks piisavalt usaldusväärset alust. Lisaks suurem tahkete osakeste sisaldus võib suurendada olemasoleva proovivõtu- ja analüüsisüsteemi saastumise või ummistumise riski. Seetõttu peab käitaja hindama AMS-i tehnilist sobivust põlevkiviõli suitsugaasile, mille põhjal Keskkonnaamet arvestab loanõuete täitmist. Põlevkiviõli režiimi tegeliku heite, saastetasude arvestuse ja aastaste heitkoguste kontrollimiseks peab Keskkonnaamet vajalikuks täiendavat pistelist seiret ning määrab vastava kõrvaltingimuse. Pistelisi mõõtmistulemusi kasutatakse põlevkiviõli töörežiimi heitkoguste määramisel gaasirežiimi QAL2 kalibreerimisfunktsiooni kehtivuspiirkonnast väljapoole jäävate AMS-i tulemuste asemel.

Gaasikatlamaja igal katlal ei ole eraldi AMS-i, suitsugaasid juhitakse ühisesse gaasikatlamaja suitsukäiku, millel paikneb AMS. Nimetatud tehnoloogilisest ülesehitusest tingituna piisab heitesei läbiviimiseks ühest mõõtepunktist. Pistelise heitesei käigus mõõdetakse põlevkiviõli kasutamisel gaasikatlamaja suitsugaasidest saasteainete NO_x, CO, SO₂ ja tahkete osakeste sisaldust põlevkiviõli kasutamise alustamise esimesel stabiilsel ja tavapärast põlevkiviõli kasutamist iseloomustaval töörežiimil ning seejärel vähemalt üks kord kvartalis, mil põlevkiviõli kasutatakse ja töörežiimi kestus võimaldab nõuetekohase mõõtmise tegemist. Mõõtmistulemuste põhjal määratakse ka hetkeline heitkogus ja eriheide. Lisaks tehakse võimaluse korral vähemalt üks raskmetallide mõõtmine. Raskmetallide nõuetekohaseid

mõõtmistulemusi kasutatakse edaspidi põlevkiviõli põletamisest tulenevate heitkoguste arvutamisel ja saastetasude deklareerimisel.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Dagmar Undrits

juhataja

välisõhubüroo

Teadmiseks: Kliimaministeerium, Konkurentsiamet

Anne Aan

peaspetsialist

välisõhubüroo